

Keltové

Zuzana Andrašovová

Stanislav Makeš

Alexandra Punová

Štěpánka Suchardová

David Drápal

Historie

- Keltské etnikum - oblast severně od Alp, od východní Francie až po oblast jižních Čech
- Vědomosti druidů se nesměli zapisovat, tradice se předávala pouze ústně. Písemné prameny - mniši v době mezi 6. až 11. stoletím
- Dvě kategorie zdrojů informací o keltském náboženství - archeologické (hmotné) a historické (písemné)
- Díla antických spisovatelů - Herodota, Polybia, Strabóna, Gaia Iulia Caesara, Tita Lívia, Plínia Staršího, Tacita a Lucana + raně středověké legendy

BRITANNI

Belgae

Elvezi

GALLI

PANNONI

Cisalpini

CELTIBERI

Latini

GALATI

Keltská božstva

- Základ keltské víry – kult Velké matky, přírodních sil, mrtvých předků, uctívání pramenů, hor, stromů (dub), rostlin (jmelí, šalvěj). Žádná teologická dogmata.
- Keltský pantheon – velké množství bohů, každý kmen měl vlastní bohy
- Antický spisovatel Lucanus – tři hlavní keltští bohové : Taranis, Teutatis a Esus

- **Taranis** - Pán nebes, symbolem koleso – slunce, žezlem blesk, průvodcem orel. Spadá pod něj vojevůdcovství a kult předků. Oběti zaživa upalované ve velkém proutěném koši. K Taranisovi má blízko irský **Dagda**.
- **Teutates** – Podle Cézara bohem války. Jméno odvozené od „touto-tatis“ - otec národa/kmenu. Symbolem had s beraní hlavou. Uctíváný na vrcholcích hor. Oběti topeny ve velkých kádích.
- **Esus** – Bůh stromů. Oběti věšeny na stromy. Zobrazovaný s listy jmelí, splývá s **Cernunnem**. Jméno Cernunnos znamená „ten, který má temeno jako jelen“. Esus zobrazován jako dřevorubec se sekerou.

Cernunnos

Dřevěná konstrukce používaná Kelty při obětních rituálech podle Cézara

Další významní bohové

- **Lug** – syn nebo manžel Epony. Ochránce rolníků, řemesel, umění a vojenských ctností, také bůh slunce. Pokládáný za vynálezce míče.
- **Belenus** – bůh slunce. Podobný Apolónovi.
- **Sucellus** – bůh ohně, kovář, ochránce keltského řemesla.
- **Triády** – tři matky, tři synové nebo tři bratři. Trojhlavé božstvo známe jen z plastik. Trojnost - znak velikosti a všemohoucnosti, také symbol vševědoucnosti – současné znalosti minulosti, přítomnosti a budoucnosti.

Bohyně

- Matka Země – v irské mytologii Matka Země zachována v postavách Danu - matkou Thuatha Dé Danna.
- Bohyně spodního světa - spojována s krávou - Guouinda, „Bílá kráva“.
- Bohyně střední říše - nesla přídomek Medhua

- **Brigit** („vznešená“) - bohyně léčivých pramenů, ohně, řemesel, kovářství, básníků, lékařů a plodnosti, ztělesněním půdy, země *Erinnu*, Irska
  - Má mnoho jmen
- **Bohyně horní říše** - Galské jméno je **Epona** - bohyně koní, ochránkyně jezdců a pocestných.
  - Zobrazována jako žena s koněm (případně na koni) anebo v doprovodu hříběte a psa
- Všechny čtyři bohyně jsou ve svých funkcích velmi propojené. Je otázkou, zda se dají pokládat za oddělené bohyně, nebo jestli jde pouze o jednotlivé aspekty Matky Země - Bohyně svrchovanosti.

Epona

-
- Bohyně války - známá jako trojitá bohyně z irské mythologie: **Mórrígan** ("Velká královna"), **Nemain** („Bojové šílenství“) a **Babd** („Vrána“) – Těmto třem bohyním se říká také tres Mórríгна („Tři velké královny“)
  - Bohyně pramenů - existovaly také početné bohyně odpovědné za prameny, ale i bohyně řek.

Zvířecí a rostlinná symbolika

- **Jelen** - symbol hojnosti a obnovy, průvodce duší. Mýtický předek Keltů.
- **Divočák** - symbolizoval boha stromů Esa. Figurky divočáka jsou součástí drobného keltského umění, obraz kance se pravidelne objevuje na mincích.
- **Havrani, vrány, orlové, labutě a jeřábi**. Mluvící havran sa objevuje před bitvou. Vrána anebo havran jsou keltskými symboly bohů a bohyň smrti.
- **Dub** – Nejposvátnější strom, na kterém rostlo jmelí. Jmelí jako všelék. Dubům a bukům se připisovaly božské vlastnosti anebo magická síla.

Druidové

- **Dru** znamená "silný", "intenzivní", **wid** znamená "poznání" a "vědění". Sedm hodnostních stupňů. Na nejvyšším **ollam**.
- Podstata učení - víra v nesmrtelné bohy a nesmrtelnost duše. Uzavřená vrstva vzdělanců, rovnocenné postavení s keltskou aristokracií. Vystupovali i jako nezávislí soudci při mezikmenových sporech.
- Vědomosti druidů – měření času, určování příznivých a nepříznivých dní, výklad znamení (*omina*).
- **Cuhagovia**- pravděpodobně kněží s nižší hodností, **vatesové** – obětující kněží, kteří byli zároveň veštcí a proroci, tento úřad zastávaly i ženy, **gutuator**, "otec modlitby", svolával věřící k oběti.

Keltské svátky

- **Lugnasad – 1.8** - "Lugova svadba" – slavily se žně prvních plodů, svátek provázely hry, rodiny domlouvaly manželství „na zkoušku“.
- **Samhain – 1.11.** Slovo *Samain* znamená "spojení". Živí se mají spojit s dušemi mrtvých.
- **Imbolc – 1.2.** Svátek rituálního umývání a čistoty. Nově narozená jehňátka směla pít z matčina vemene, imbolc znamená „přikládání jehňat k ovci“.
- **Beltaine - 1.5.** Bel znamená "jasný, planoucí oheň". Je svátkem počátku. Uhašené a znovuzapálené domácí ohně. Májové zvyky spjaté se sluncem.

Keltské svátky dnes

- **Pálení čarodějnic (Beltaine) – 30.4. - 1.5.** - Ohně na posvátné půdě, proskakování skrze plameny pro požehnání od bohů-> Oheň jako ochrana před zlem, Inkvizice zpodobňuje zlo jako čarodějnic
- **Dožínky (Lugnasad) – 1.8.** – tradice uctění žní, požehnání úrody, v ČR ztratili význam z politických důvodů
- **Jitřní mše (Lugnasad)** - Lugnasad ukončen vítáním slunce na kopcích -> na Croagh Patrik se koná jitřní mše
- **Slavnost všech svatých, Dušičky (Samhain) – 1.11.** - uctění mrtvých
- **Vánoce – Jmelí** – je spojeno se slunovraty, podle Keltů má velkou moc

Kult hlavy

- Velký význam. Všeobecným zvykem stít poraženému nepříteli hlavu.
- **Diodóros Sicilský** píše: *„Utínají padlým nepřátelům hlavy a věší je svým koním na hřívu...a nakonec si tu nejlepší kořist doma připevní na stěnu...Hlavy obzvlášť slavných nepřátel balzamují cedrovým olejem a uchovávají je v truhle, ukazují je svým hostům...“*
- Hlava symbolizovala člověka - sídlo síly.

Postava keltského krále

- **Král u Keltů zodpovědný za vše** : počasí, růst rostlin, plodnost stád i zdraví a plodnosti lidí. To by nebylo možné bez **spojení s Terra Mater**. Pokud vypukl mor nebo jiná katastrofa, král sesazen nebo zabit.
- Král nebyl usmrcen za trest – zabití jako oběť bohu

Přechodové rituály

- Víme o nich málo. Patřily k nim například **udělení jména** (na keltských pohřebištích nenacházíme batolata a kojence, pouze ve věku mezi 3. – 4. rokem mohlo být dítě přijato do komunity skrze tento rituál).
- Další přechodové rituály byly například **přijímací rituály** do spolku bojovníků nebo **rituály smrti**.

Keltské tradice a současnost

- **Wicca**
  - Zveřejněné r. 1954
  - Hlavně anglosaské země
  - Praktikuje se způsobem života a rituály
  - Sabati= setkání, kde se vykonávají rituály
  - Poznání seba sama, osobní rozvoj, poznání skrytých zákonitostí tohoto světa a naší role v něm
  - Důraz na skupinovou praxi: skupiny od 3-13 lidí =tzv. coveny
  - Praxe přírodní magie
2. října 2010 : Druidizmus uznán jako samostatné náboženství ve Velké Británii
- Nositel: Druidské združení

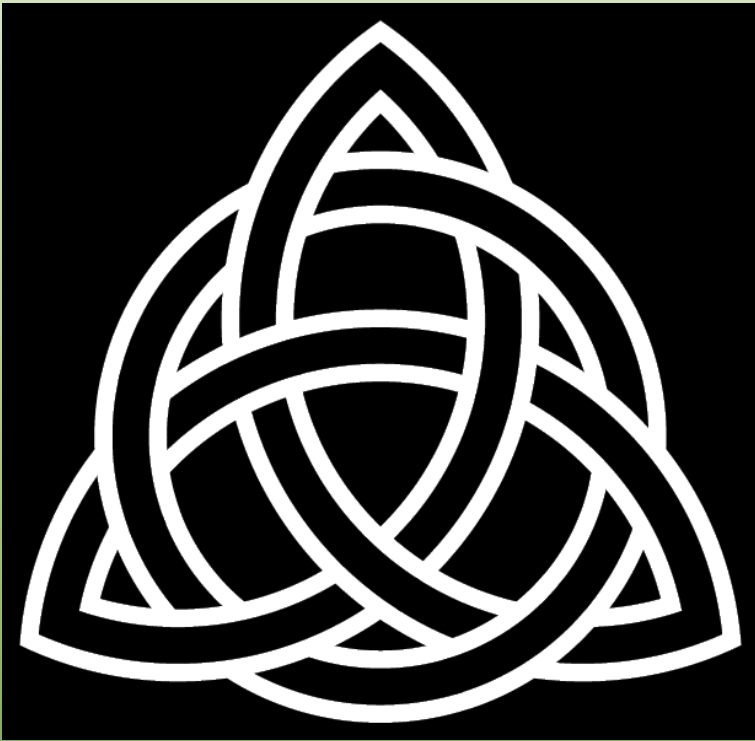
- **Bůh** - veselý, zpívající a tancující, noční lovec, rohatý Bůh, symbolizuje oheň, meč, úrodu, sexualitu, slunce, předlohou zřejmě Cernunnos (Keltský bůh hojnosti)
- **Bohyně** - krásná, mladá a laskavá žena, symbolizuje ji noc, magie, voda, země, plodnost, pentagram, kalich, zrcadlo
- Má tři archetypy:
  - Panna ([Vesta](#), [Artemis](#),...),
  - Matka (Římska Velká matka, [Gaia](#), indická [Šakti](#)...),
  - Stařena ([Hekaté](#), [Kálí](#), ...)
- Vzorem je keltská Bohyně Brigid

Keltské tradice a umění

- V literatuře – J. R. R. Tolkien – elfové, enti
- V hudbě – Enya

Diskuze

- Myslíte si, že mohli tradice a hodnoty keltského uctívání přírody, vyústit v dnešní zelené iniciativy? Pokud ne, co jiného to mohlo být?
- Jak byste vysvětlili znovuobjevování starých polyteistických náboženství a pohanských kultů v současnosti (wicca a jiné) ?
- Myslíte si tedy, že lze charakterizovat etnikum na základě sdíleného náboženství (přinejmenším symboliky)?
- <http://www.youtube.com/watch?v=9U0v9LHgyR>
Y

Literatura

- Joseph Campbell. 2004. *Mýty Západu*. Pragma, Praha, 494 s.
- Ingeborg Clasurová. 1991. *Keltské mýty. Člověk a jeho Jiný svět*. Vyšehrad. 246 s.
- Bates, B. (2005): *Skutečná středozeem*. Praha: Mladá fronta.
- <http://www.taxoft.cz/nemeton/filosof/karl/01.htm>
- www.wicca.cz,
- www.m.webnoviny.sk
- www.british-druids.com
- www.dragon-duchess.blog.cz